

УДК 159.9:316.356.2

Особливості структури любові у подружніх пар із різним ступенем задоволеності шлюбом

Терещенко Н.М.

У статті проаналізовано особливості структури любові, згідно концепції триади любові Р. Стернберга, у подружніх пар із різним ступенем задоволеності шлюбом. Були виявлені значимі відмінності за рівнем компонентів «близькість» та «відповідальність», які є значно вищими у чоловіків задоволених шлюбом. Показано статистично значимі відмінності за рівнем всіх компонентів триади любові: «близькість», «секс», «відповідальність» у жінок задоволених і незадоволених шлюбом. Сексуальні стосунки в подружжі незадоволеному шлюбом є одною із найбільш конфліктних зон, через те, що рівень цього компоненту у чоловіків та дружин не співпадає. Триади любові у чоловіків і жінок, задоволених шлюбом мають цілісну структуру, у якій взаємозв'язаними є всі три компоненти триади.

Ключові слова: задоволеність шлюбом, триада кохання, близькість, секс, відповідальність, жінки, чоловіки.

В статье проанализированы особенности структуры любви, согласно концепции триады любви Р. Стернберга, у супружеских пар с разным уровнем удовлетворенности браком. Были выявлены значимые различия по уровню компонентов «близость» и «ответственность», которые оказались значительно выше у мужчин удовлетворенных браком. Показано статистическую разницу по уровню все трех компонентов любви: «близость», «секс», «ответственность» у женщин удовлетворенных и неудовлетворенных браком. Сексуальные отношения в супружеских парах неудовлетворенных браком являются одной из наиболее конфликтных зон, из-за того, что уровень этого компонента у мужей и жен не совпадает. Триады любви у мужей и жен, удовлетворенных браком имеют целостную структуру, в которой связаны все три компонента триады.

Ключевые слова: удовлетворенность браком, триада любви, близость, секс, ответственность, мужчины, женщины.

The article analyzes the features of the structure of love, according to the concept of the triad of love R. Sternberg, in couples with different levels of satisfaction with marriage. Revealed significant differences in terms of components of the «closeness» and «responsibility», which were significantly higher in men satisfied with marriage. Displaying statistical difference in terms of all three components of love: «closeness», «sex», «responsibility» for women, satisfied and dissatisfied marriages. Sexual relations in marriage, couples are dissatisfied with one of the most conflict zones, because the level of this component of the husbands and wives is not the same. Triad of love for couples with marital satisfaction have an integral structure in which all three components are connected triads.

Keywords: marital satisfaction, the triad of love, intimacy, sex, responsibility, men and women.

Актуальність. В останні роки вказівки на кризу інституту сім'ї стали "загальним місцем" в соціологічних, філософських та психологічних дослідженнях [1, 2]. Дослідження сім'ї та шлюбу опинилися в новому контексті, коли з'являється необхідність доведення її необхідності та важливості. Будь які проблеми у створенні та кристалізації шлюбу представляються як свідчення його застарілості, непотрібності, архаїчності. Все більше жінок і чоловіків у сучасному світі обирають самотній образ життя [2].

Однак, всупереч згаданим тенденціям більшість людей у всьому світі та в Україні обирають родинний спосіб життя [2], що вказує на те, що у сучасному суспільстві родина залишається оптимальною формою людського буття. Крім того в останні роки з'являються дослідження, які вказують не на застарілість форми родини, а на інші фактори які впливають на дестабілізацію шлюбних стосунків. Подібні дослідження допомагають прийняти нові реалії шлюбу та вирішити кризу родини в рамках психологічних підходів.

Стан проблеми. В сучасних дослідженнях шлюбних стосунків підкреслюється важливість якості міжособистісної взаємодії подружжя як чинника стабільності шлюбу[3, 4]. Зазначимо, що в більшості випадків причиною вступу у шлюбні стосунки партнери називають любов та відчуття прихильності. В сучасній родині значно знижені такі функції сім'ї як економічна, репродуктивна та інші, тому якість стосунків стає найважливішою характеристикою шлюбу. Здатність партнерів до встановлення стосунків психологічної інтимності є одним з найважливіших чинників якісних та задовільних стосунків.

Однією з популярних психологічних теорій, які використовуються для аналізу міжстатевих стосунків є теорія триади любові Р. Стернберга [5]. Любовні стосунки згідно цієї теорії аналізуються в контексті розвиненості та співвідношення трьох компонентів: 1) близькості (інтимності) – яка відповідає за емоційну близькість та довіру у стосунках; 2) сексу (сексуальність), яка пов'язана із пристрасною у парі; 3) відповідальності – прийняття рішення про тривалість і підтримку стабільності взаємин на довгий час. Співвідношення компонентів триади любові формує різновиди любові. Збалансований трикутник, у якому присутні всі три компоненти любові є гармонійною любов'ю, високі показники сексу та інтимності – романтичне кохання та т.п. Параметр «любові» є важливим для діагностики шлюбних стосунків, через те, що дозволяє виявити складності у подружжі, які дестабілізують його.

Метою нашого дослідження було виявлення особливостей структури любові у подружніх пар із різним ступенем задоволеності шлюбом.

Вибірку дослідження склали 60 чоловіків і 60 жінок. Вік випробовуваних 35 - 45 років, вони мають незакінчену або вищу освіту, перебувають в шлюбі від 15 до 20 років, є батьками 1-2 дітей, мешкають в м. Харкові. У зборі первинного матеріалу приймала участь студентка Арчебасова А. Використовувалися

наступні методи дослідження: для формування груп – тест-опитувальник задоволеності шлюбом В. Століна, опитувальник тріади любові Р. Стернберга.

Результати дослідження.

Таблиця 1

Співвідношення середніх показників компонентів Тріади любові незадоволених і задоволених шлюбом чоловіків

Компоненти	Незадоволені	Задоволені	t	p
	Ч	Ч		
Близькість	47	85	6,43	0,01
Секс	73	85	1,46	-
Відповідальність	56	91	4,23	0,05

Порівнюючи показники незадоволених і задоволених шлюбом чоловіків, були виявлені значимі відмінності за рівнем компоненту «Близькість» та «Відповідальність», які є значно вищими у чоловіків задоволених шлюбом. Між рівнем компоненту «Секс» не було виявлено значущої відмінності. Таким чином, можна припустити, що прихильність чоловіка до дружини в незадоволених шлюбом подружжях базується на її фізичній привабливості, при невисокому рівні психологічної близькості та відповідальності. Розведення «сексу» та «любви» характеризує особливості чоловічого лібідо, коли сексуальний потяг (сексуальне лібідо) може бути направлений на жінку, до якої чоловік не відчуває кохання (платонічне лібідо). В сексологічній літературі відзначається, що зрілість чоловічого лібідо характеризується можливістю поєднання в одному об'єкті всіх типів лібідо. Фактично, це і відбувається в подружніх стосунках чоловіків задоволених шлюбом. Всі компоненти тріади любові мають високі показники, що відображає гармонійний тип любові.

Таблиця 2

Співвідношення середніх показників компонентів Тріади любові незадоволених і задоволених шлюбом жінок

Компоненти	Незадоволені	Задоволені	t	p
	Ж	Ж		
Близькість	52	90	4,83	0,01
Секс	50	82	4,46	0,01
Відповідальність	55	83	4,23	0,01

Порівнюючи показники незадоволених і задоволених шлюбом жінок, були виявлені статистично значимі відмінності за рівнем всіх компонентів тріади любові: близькість, секс, відповідальність. Таким чином, можна говорити, що для жінок незадоволених шлюбом, притаманне розчарування в партнері, яке стосується всіх аспектів подружніх стосунків. Таке «тотальне знецінення» партнерських взаємин жінками, незадоволеними шлюбом, може бути розглянуте як один із чинників розлучення, ініціатором якого статистично частіше бувають саме жінки. Фактично, згідно отриманим результатам, подружні стосунки для таких жінок втрачають привабливість.

Для того, щоб виявити особливості взаємозв'язку компонентів тріади любові у подружжях задоволених та незадоволених шлюбом були виявлені статистичні розбіжності в рівнях компонентів любові між чоловіками та дружинами. Результати представлені в табл.3

Таблиця 3

Співвідношення середніх показників компонентів тріади любові незадоволених шлюбом чоловіків і жінок

Компоненти	Незадоволені		t	p
	Ч	Ж		
Близькість	47	52	1,48	-
Секс	73	50	5,62	0,01
Відповідальність	56	55	1,2	-

Як видно із табл.3, були виявлені наступні дані: статистично значимі відмінності за рівнем компонента тріади любові – секс. Можна припустити, що сексуальні стосунки в подружжі незадоволеному

шлюбом є одною із найбільш конфліктних зон, через те, що рівень цього компоненту у чоловіків та дружин не співпадає. Такі розбіжності відображають поширенні скарги чоловіків на відсутність сексуальної активності з боку дружини, і жінок на сексуальні домагання чоловіків, яким «тільки це і потрібно». З іншого боку, сексуальна сфера, в якій зберігається цікавість чоловіка до дружини може бути розглянута як один із чинників збереження шлюбу, який необхідно враховувати для спроб гармонізації шлюбних стосунків. Можливо, що чоловіки незадоволені шлюбом через сексуальні стосунки намагаються компенсувати недолік уваги, підтримки, турботи з боку дружин.

Таблиця 4

Співвідношення середніх показників компонентів тріади любові задоволених шлюбом чоловіків і жінок

Компоненти	Задоволені		t	p
	Ч	Ж		
Близькість	85	90	1,5	-
Секс	85	82	1,13	-
Відповідальність	91	87	1,43	-

Як видно із табл.4 не існує значимих розбіжностей у рівнях компонентів тріади любові в подружжях задоволених шлюбом, що в також свідчить про гармонійну структуру любові в партнерських стосунках.

Наступним етапом дослідження було виявлення зв'язку компонентів любові кожної людини, а також зв'язок між компонентами кохання чоловіка і дружини. Результати дослідження для наочності подано у формі кореляційної плеяди. Відзначимо, що в кореляційній плеяді позначені лише ті кореляційні зв'язки, що сягали значущого рівня ($p < 0,01$).

На рис. 1 наведено кореляційну плеяду взаємозв'язку компонентів тріади любові Р. Стернберга в подружжях незадоволених шлюбом.

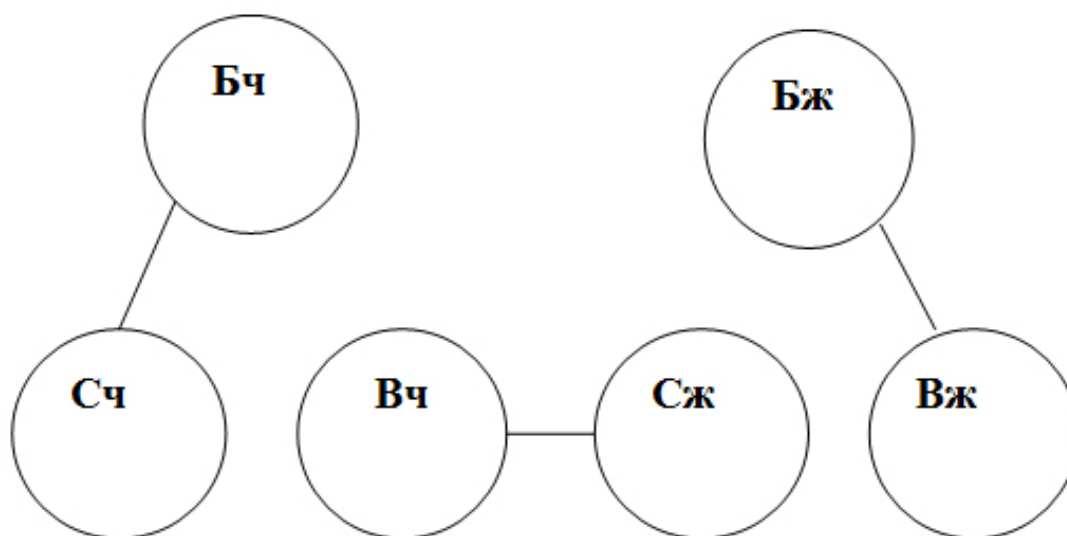

Рис. 1. Взаємозв'язок компонентів тріади любові в подружжях задоволених шлюбом.

Примітки: Бч (ж) – близькість чоловіка (жіноча); Сч (ж) – секс чоловічий (жіночий); Вч (ж) – відповідальність чоловіка (жіноча).

Як видно із рисунка, рівень компоненту «секс» у чоловіків пов'язаний із компонентом «близькість», що є свідченням того, що сексуальні стосунки для чоловіків можуть виконувати компенсаторну функцію стосовно емоційної близькості із дружиною. В той же час, у жінок, незадоволених шлюбом, зв'язок утворюють «близькість» та «відповідальність», що відображає значущість для жінок стосунків психологічної інтимності як чинника стабільності шлюбу. Зв'язок між «відповідальністю» чоловіків та «сексом» жінок може бути проінтерпретованим, як використання сексуальних стосунків жінок з метою збереження шлюбних стосунків. Відсутність зв'язку між компонентом «секс» та іншими компонентами тріади любові у жінок відбивають інструментальну роль сексуальності.

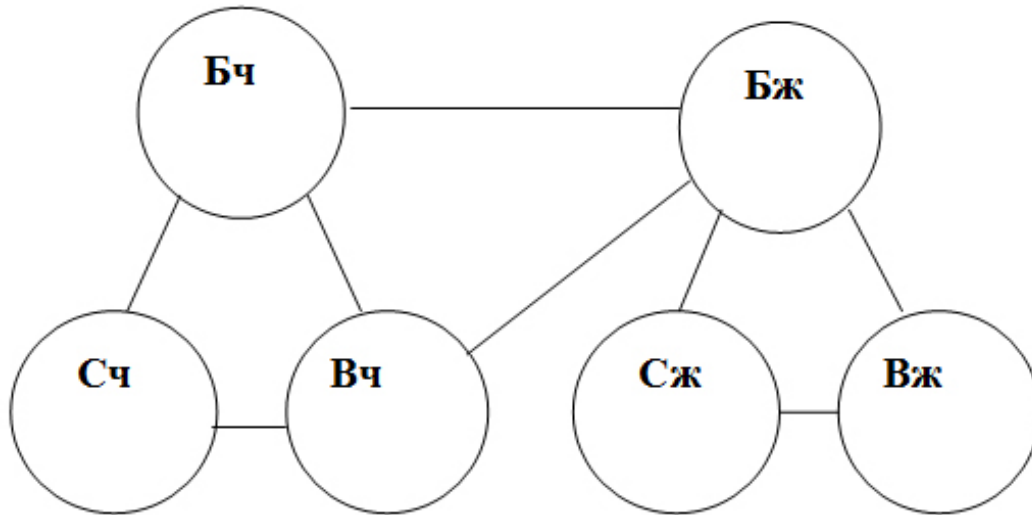

Рис. 2. Взаємозв'язок компонентів тріади любові в подружжях задоволених шлюбом.

Примітки: Бч (ж) – близькість чоловіча (жіноча); С(ж) – секс чоловічий (жіночий); Вч (ж) – відповідальність чоловіча (жіноча).

Як видно з рис. 2, тріади любові у чоловіків і жінок, задоволених шлюбом мають цілісну структуру, у якій взаємозв'язаними є всі три компоненти тріади: близькість, відповідальність, секс. Можливо, рівень емоційної близькості є центральним компонентом тріади любові у задоволених шлюбом подружжях, оскільки виявляє взаємозв'язок між компонентами їх тріад любові. Таким чином, високій рівень компоненту «близькість» обумовлює гармонійність подружніх стосунків, та опосередковано всіх інших компонентів тріади любові як у чоловіка, так і у дружини.

Висновки:

1. Порівнюючи показники незадоволених і задоволених шлюбом чоловіків, були виявлені значимі відмінності за рівнем компоненту «Близькість» та «Відповідальність», які є значно вищими у чоловіків задоволених шлюбом. Між рівнем компоненту «Секс» не було виявлено значущою відмінності.

2. Порівнюючи показники незадоволених і задоволених шлюбом жінок, були виявлені статистично значимі відмінності за рівнем всіх компонентів тріади любові: близькість, секс, відповідальність. Таким чином, можна говорити, що для жінок незадоволених шлюбом, притаманне розчарування в партнері, яке стосується всіх аспектів подружніх стосунків.

3. Можна припустити, що сексуальні стосунки в подружжі незадоволеному шлюбом є одною із найбільш конфліктних зон, через те, що рівень цього компоненту у чоловіків та дружин не співпадає. В той час, як не існує значимих розбіжностей у рівнях компонентів тріади любові в подружжях задоволених шлюбом, що в таке свідчить про гармонійну структуру любові в партнерських стосунках.

4. Тріади любові у чоловіків і жінок, задоволених шлюбом мають цілісну структуру, у якій взаємозв'язаними є всі три компоненти тріади: близькість, відповідальність, секс. Можливо, рівень емоційної близькості є центральним компонентом тріади любові у задоволених шлюбом подружжях, оскільки виявляє взаємозв'язок між компонентами їх тріад любові.

Література:

1. Витакер К. Брак и семья / Витакер К // Психотерапия семейных отношений. Учебное пособие по психологическому консультированию. – Самара: Издательский дом БАХРАХ-М, 2004. – С.3-41
2. Голод С.И. Социолого-демографический анализ состояния и эволюции семьи // Социол. исслед. - 2008. - № 1. - С. 40-49.
3. Бошормени-Нэги И. Изменяющийся облик брака / Бошормени-Нэги И. Крэснер Б. // Журнал практической психологии и психоанализа. - №1, март 2007 [электронный ресурс] — Режим доступа до журн.: <http://psyjournal.ru/j3p/pap.php?id=20070101>
4. Шнейдер Л.Б. Основы семейной психологии: Учеб. пособие. - М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2005. - 928 с.
5. Келлер Г. Ф. Основы современной сексологии / Гэри. Ф. Келлер ” - СПб: Питер, 2000. - 896 с.